

Kenniscongres Vergezicht Groningen

Verlag workshop 4: Panorama van de Toekomst

Door Dirk-Jan Visser

Het vertrek punt van de workshop 4, 'Panorama van de Toekomst' was de gelijknamige Noorderlicht tentoonstelling 'Vergezicht Groningen, panorama van de toekomst' die begin 2023 in het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid in Den Haag te zien was. Deze tentoonstelling bestond uit twee delen, een multimediale filminstallatie waarin zes verschillende Groningers hun belevingen en inzichten rond de problemen die zijn ontstaan door de gaswinning delen, vertellen over hun ervaring rond de schadeafhandeling en doen suggesties vanuit persoonlijke ervaring over de toekomst van Groningen. Deze multimediale installatie werd omgeven door een panorama van beelden van het Groningse landschap die laten zien wat er staat te gebeuren: een landschap-in-wording, een regio in conflict.

Delen van deze tentoonstelling lieten we zien tijdens het kenniscongres op 28 september. Met 15 workshopdeelnemers, Marga Gerdez uit Overschild, één van de geïnterviewde uit de tentoonstelling en Gus Drake, kunstenaar en maker van de tentoonstelling gingen we in gesprek over hoe het gaat in de gemeenschap en wat de betekenis kan zijn voor kunst en cultuur voor een gemeenschap die zo verscheurd is en waar vertrouwen hersteld moet worden.

Delen van de tentoonstelling 'Vergezicht Groningen, panorama van de toekomst'

We openden de workshop van 45 minuten met een korte trailer van Gus Drake zijn film 'Ode to Home' die in 2025 te zien zal zijn in het Groningermuseum. De film is een mix van CCTV-beelden, die van binnenuit de sloop van een huis in Overschild laten zien, infrarode drone-beelden en onheilspellende soundscapes afgewisseld met voice-over van mensen uit Overschild die reflecteren op hun ervaringen met de aardbevingen, de notie van een (t)huis en hun ervaringen met de schade-afhandeling. Het is deze trailer die de toon zette voor het vervolgesprek tijdens deze workshop waarin we opmerkingen en anekdotes lieten zien uit de tentoonstelling 'Vergezicht Groningen, panorama van de toekomst'. Vanuit hier gingen we het gesprek aan met het publiek.

Screenshot van de trailer 'Ode to Home' van Gus Drake

Nu een jaar later, met de uitkomsten van de parlementaire-enquêtecommissie aardgaswinning Groningen en de formele reactie van de regering gingen we wederom in gesprek met Marga Gerdez, en vroegen we ons af 1): hoe het met haar gaat, 2):wat is er nodig en 3): wat moet er gebeuren? Hoe zouden bijvoorbeeld de compensatie gelden, 'de erteschuld' die het rijk heeft toegezegd besteed moeten worden om het Groninger-landschap en samenleving toekomst bestendig te maken.

1): Marga nam ons op een emotionele toon mee naar haar woonplaats Overschild, het dorp waar 70% van de huizen is afgebroken en vervangen voor nieuwbouw, waar ze niet meer thuis komt zoals ze dat zelf zegt. Marga legde messcherp uit dat de aardbevingen niet alleen de huizen kapot hebben gemaakt, maar ook de gemeenschap, puur door de manier waarop we ermee omgaan. Door Marga haar openheid en kwetsbaarheid die ze etaleerde in de filmfragmenten en als persoon voor het publiek vertelde ze hoe het nu met haar gaat en dat haar nieuwe huis inmiddels gebouwd wordt. Ze vraagt kennissen, vrienden en familie om persoonlijke elementen toe te voegen aan het nieuwe huis om nieuwe verhalen te creëren en zo het nieuwe huis weer haar eigen plek te laten zijn. "Met dorpsgenoten praat je niet over hoeveel geld je hebt ontvangen, maar we proberen elkaar toch wel weer te vinden"

Workshop Panorama van de Toekomst

2): Door vragen uit het publiek, die reageerden op Marga haar verhaal en de kunstwerken van Gus Drake en Dirk-Jan Visser werd er onderschreven hoe belangrijk kunst en cultuur is voor een gemeenschap. Dat wat er nodig is, is meer kunst en cultuur om als cement de gemeenschap op te bouwen en bij elkaar te houden. Kunst en cultuur waarbij de rol van een kunstenaar een soort “community werker” is, wiens artistieke praktijk en toewijding het vertrouwen kan herstellen, zowel onderling binnen de gemeenschap als naar de buitenwereld. Kunst en cultuur als aanjager voor het verzamelen van verhalen om binnen de gemeenschap het gesprek (weer) aan te gaan, om de verhalen en mogelijke emoties met de buitenwereld te delen en om door een artistieke praktijk alternatieven te zien en aan mogelijke bottom-up oplossingen te werken. Een schoolvoorbeeld is de werken die Gus Drake maakte in Overschild en wat voor een impact dit heeft voor de samenleving

3): Wat moet er gebeuren? Hoe zouden bijvoorbeeld de compensatie gelden, ‘de ereschuld’ die het rijk heeft toegezegd besteed moeten worden om het Groninger- landschap en samenleving toekomst bestendig te maken. Moet deze via gemeenten en NPG worden uitgekeerd? Misschien is het tijd voor een ander perspectief op de bewoners. Laat hen de baas zijn van het geld. Dit gesprek wordt momenteel op het Hogeland met bewoners en lokale politici gevoerd? Wat het betekend om de baas te zijn over het geld is een complexe vraag. De algehele notie tijdens de workshop was dat zaken van onderaf gedragen en uitgerold moeten worden. Enerzijds voor herstel van vertrouwen, anderzijds om regie over eigen beslissingen te houden en dat deze niet worden opgedrongen van boven af, door uitvoeringsorganisaties.

De tentoonstelling 'Vergezicht Groningen, panorama van de toekomst' op het Kenniscongres

Workshop Panorama van de Toekomst